

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA**

**DĖL VISUOMENĖS INFORMAVIMO ĮSTATYMO NR. I-1418 2, 27, 28 IR 45
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-3649 IR ETNINĖS
KULTŪROS VALSTYBINĖS GLOBOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1328 10
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-3650
(TAP-19-1742) (TAIS Nr. 19-10609(2))**

2019-10-24 Nr. NV-2989

Vilnius

Projekto rengėjas: Kultūros ministerija.

Projekto tikslas: pateikti Vyriausybės išvadą (iš esmės pritarti su pasiūlymais tobulinti) Seimo narių R. Karbauskio, O. Valiukevičiūtės ir R. Šarknicko pateiktiems įstatymų projektams, kuriais siekiama atnaujinti Lietuvos žiniasklaidos (viešosios informacijos rengėjų) paramos modelį: paramą teikti konkursų tvarka per VšĮ Žiniasklaidos rėmimo fondą (*steigėjas ir vienintelis dalininkas būtų valstybė*), nustatyti Fondo tarybos sudarymą ir funkcijas (*sudaroma iš 11 (4 metams mišriu būdu renkamu) visuomenės informavimo srities profesionalų*), Fondo senato sudarymą ir funkcijas, Fondo direktoriaus, ekspertų, teikiančių Fondo Tarybai rekomendacijas, atrankos principus ir funkcijas, Fondo lėšų šaltinius (*valstybės dotacijos (subsidijos); juridinių ar fizinių asmenų dovanotos lėšos, palūkanos ir kt. teisėtai įgytos lėšos*), 6 remiamas sritis (*kultūros periodinių leidinių, nacionalinės periodinės spaudos, vietinės ir regioninės periodinės spaudos, nacionalinio radijo ir televizijos, vietinių ir regioninių radijo ir televizijos, internetinės žiniasklaidos*) ir programas (*kultūros ir meno* (skiriama ne mažesnė nei 25 proc. Fondo lėšų dalis), *regionų informacinio skatinimo* (ne mažiau kaip 35 proc. Fondo lėšų), *medijų ir informacinio raštingumo, šviečiamųjų ir mokslo populiarinimo, Lietuvos tautinių bendrijų, kt. Fondo tarybos patvirtintas programas*), taip pat įstatyme įtvirtinti, kad prie Vyriausybės įgalios institucijos sudaroma patariamoji institucija – Medijų taryba, kuri teiktų ekspertinę nuomonę ir rekomendacijas svarbiausiais visuomenės informavimo srities politikos formavimo, koordinavimo ir įgyvendinimo klausimais. Įstatymai įsigaliojotų - 2021 m. sausio 1 d.

Dabartinė situacija: Šiuo metu valstybės finansinė parama viešosios informacijos rengėjams teikiama konkursų tvarka per VšĮ „Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas“ (toliau – SRTRF). Nustatytas baigtinis sąrašas programų (6), pagal kurias finansuojami projektai, šių projektų tematika (kultūriniai, šviečiamieji, visuomenės informavimo saugumo, medijų raštingumo ugdymo).

SRTRF veiklai lėšas iš valstybės biudžeto kasmet skiria Seimas (2019 m. - 2,741 mln. Eur). SRTRF dalininkų yra 20, iš kurių vienas – valstybė (dalininkės, turtinės ir neturtinės teisės ir pareigos įgyvendina Kultūros ministerija). Fondo tarybą sudaro 7 nariai (delegavimas: Lietuvos radijo ir televizijos asociacija, Lietuvos kabelinės televizijos asociacija ir Regioninių televizijų asociacija bendru sutarimu – vieną narį; Lietuvos žurnalistų sąjunga ir Lietuvos žurnalistų draugija bendru sutarimu – vieną narį; Lietuvos meno kūrėjų asociacija, Nacionalinė rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacija, Interneto žiniasklaidos asociacija, Kultūros ministerija ir Švietimo ir mokslo ministerija – po vieną narį. Galutinę fondo tarybos sudėtį tvirtina SRTRF visuotinis dalininkų susirinkimas). Fondo tarybos nariai privalo būti nepriekaištingos reputacijos, turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą, išmanyti kultūros ir žiniasklaidos raidos procesus.

SRTRF ir jo administracijai vadovauja direktorius (atrenkamas konkurso būdu 5 metų laikotarpiui, turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus asmeniui, priimamam į valstybės tarnautojo pareigas, turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą, išmanyti kultūros, švietimo raidos procesus ir turėti ne mažesnę kaip 5 metų vadovaujamojo darbo patirtį visuomenės informavimo srityje).

SRTRF pateiktus projektus vertina 2 metų laikotarpiui (galimos 2 kadencijos) skiriami ekspertai (turi turėti aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 5 metų patirtį visuomenės informavimo, kultūros ar švietimo srityse, būti nepriekaištingos reputacijos, turėti specialių žinių reikalingų vertinti pateiktus projektus). Kiekvienai fondo programai yra sudaroma ekspertų grupė (ne mažiau 3 asmenų).

Šiuo metu veikia kultūros ministro įsakymu sudaryta Kultūros ministerijos Medijų taryba.

Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme nustatyta, kad SRTF, atsižvelgdamas į Etninės kultūros globos tarybos rekomendacijas, remia viešosios informacijos rengėjų programas, skirtas etninei kultūrai populiarinti, etninės kultūros periodinius leidinius.

Projekto esmė: siūloma iš esmės pritarti įstatymų projektams **ir pateikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo:**

- ✓ Nurodyti atvejus, kada Fondo tarybos sudėtis gali būti netvirtinama (pvz. dėl kandidatų neatitikties reikalavimams), nustatyti, ar gali būti tvirtinama ne pilnos sudėties Fondo taryba ir tuo atveju, jei tokia galimybė nenumatoma – aptarti atvejį, jog paskirta Fondo taryba veikia iki kol bus paskirta naujos sudėties Fondo taryba; įvardinti Fondo tarybos kadencijos trukmę, aptariant visos Fondo tarybos ir atskirų jos narių kadencijų koreliaciją, naujų Fondo tarybos narių delegavimo terminus, numatyti Fondo tarybos ir Fondo senato narių atšaukimo tvarką;
- ✓ Nustatyti, kad viešai skelbiami ne tik Fondo tarybos sprendimai dėl lėšų skyrimo ir ekspertiniai vertinimai, bet taip pat ir sutrumpinti atrinktų projektų aprašymai;
- ✓ Atsisakyti nuostatos, kad Fondo tarybos nariai negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje, kaip galimai pažeidžiančios Konstituciją;
- ✓ Papildyti asmenų negalinčių būti Fondo tarybos nariais sąrašą Vyriausybės įgaliotos institucijos, įgyvendinančios Fondo teises ir pareigas, darbuotojais ir Europos Parlamento nariais;
- ✓ Fondo ekspertams keliamus reikalavimus praplėsti žmogaus teisių sritymi (taip pat, kaip Fondo tarybos nariams);
- ✓ Atsisakyti proporcijų dėl Fondo tarybos posėdžius sušaukti prašančių ir dalyvaujančių narių skaičiaus, įrašant konkrečius skaičius;
- ✓ Patikslinti Fondo lėšų šaltinius: valstybės biudžeto asignavimai, juridinių ar fizinių asmenų dovanotos lėšos ir kitos teisėtai įgytos lėšos;
- ✓ Nustatyti, kad finansuojamų projektų teikimo gaires gali tvirtinti ne tik Vyriausybė, bet ir jos įgaliota institucija;
- ✓ Įvardyti, kad ilgalaikiais kultūros leidinių projektais yra laikomi projektai, kurie apima laikotarpį nuo 1 iki 3 metų;
- ✓ Kaip perteklinės atsisakyti nuostatos, kad „už veiklą Fondo nariams nėra atlyginama“;
- ✓ Atsisakyti nuostatos, kad neremiami kitų viešosios informacijos rengėjų (juridinių asmenų) pateikti projektai, įgyvendinami Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos programose, numatant, kad neremiami „Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos pateikti projektai“;
- ✓ Aiškiai įvardyti, kurie subjektai (Fondo taryba, Fondo senatas ir Fondo administracijos direktorius) yra valdymo organai ir kt. (pvz. patikslinti tam tikras formuluotes).

Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

Derinimas: Nutarimo projektas derintas su Teisingumo, Ekonomikos ir inovacijų, Švietimo, mokslo ir sporto, Finansų, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos meno kūrėjų asociacija, Kultūros periodinių leidinių asociacija, Etninės kultūros globos taryba, Nacionaline rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacija, asociacija „Nacionalinė spauda“, Lietuvos radijo ir televizijos asociacija, Lietuvos regioninių radijo stočių asociacija, Lietuvos kabelinės televizijos asociacija, Regioninių televizijų asociacija, Interneto žiniasklaidos asociacija, Tautinių bendrijų taryba, Nevyriausybinių organizacijų taryba, Lietuvos jaunimo organizacijų taryba, Lietuvos kultūros ir meno taryba, Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos švietimo taryba, Medijų taryba prie

Kultūros ministerijos, Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija, Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija ir Teisėjų taryba.

Dėl Kultūros periodinių leidinių asociacijos (dėl Lietuvos žurnalistų sąjungos dalyvavimo Senate), Teisingumo ministerijos (dėl 28 str. 20 d. 1 p. formuluotės), Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (dėl Fondo senato nešališkumo, narius skiriant Vyriausybės įgaliotos institucijos Medijų tarybai) ir Lietuvos meno kūrėjų asociacijos (kad Fondas negali būti valdomas vienintelio dalininko – ministerijos; dėl įstatymų projektų patikslinimo pagal Specialiųjų tyrimų tarnybos antikorupcinio vertinimo išvadą ir pakartotinės išvados patikslinus projektą gavimo), į kurias neatsižvelgta, pridedama derinimo pažyma

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2019 m. rugpjūčio 14 d.

Dalykinio vertinimo išvada. Atsižvelgiant į Finansų ministerijos pastabą, jog įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodytas papildomų valstybės biudžeto lėšų 2021 metais poreikis - 2,659 mln. eurų, siekiant Fondo biudžetą padidinti iki 5,4 mln. eurų, nėra pagrįstas skaičiavimais ar kitais argumentais (papildomų lėšų šiam tikslui kultūros ministro valdymo sričiai nustatytuose 2020–2022 metų maksimaliuose valstybės biudžeto asignavimų limituose nėra numatyta), siūlytina papildyti Vyriausybės išvados projektą ir šiuo aspektu.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad nėra atsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabą dėl Medijų tarybos (kad nėra aišku, ar įstatyme siekiama įvardinti jau veikiančią subjektą – „Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Medijų tarybą“, ar kurti visiškai naują subjektą, kurio statusas, taip pat nėra visiškai aiškus (t. y. neaišku, ar turėtų būti steigiamas atskiras juridinis asmuo)).

Siūlome projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinti, įvertinus aukščiau pateiktas bei Teisės grupės 2019 m. spalio 23 d. išvadoje Nr. NV-2977 pateiktas pastabas.

Socialinės politikos grupės vadovė

Eglė Neciunskienė